

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՅԻ ԶԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ԶԵՎԱԶԱՓՈՎ ԵՎ ՆՈՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՄԲ

Փետրվարի 21-ին, Քուբախիում, Վրաստանի նախագահ Գիորգի Մարգվելաշվիլին, երկրի կյանքին առնչվող հարցերի նկատմամբ իր տեսակետի ներկայացման անդրադարձի հաշվետվությամբ, ելույթ ունեցավ երկրի օրենսդիր գերագույն մարմնում:

Նախագահի ելույթին, ներկա էին Վրաց Ուղղափառ եկեղեցու ներկայացուցիչները, Վրաստանում հավատարմագրված դիվանագիտական ներկայացուցչությունների, միջազգային եւ ոչ կառավարական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներն, լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները: Նախագահի 48 րոպեանոց ելույթում արծարծվեցին երկրի ներքին եւ արտաքին քաղաքական մարտահրավերներին առնչվող հարցեր, ներկայացվեցին դրանց կարգավորման ուղիներն ու կանխագծվեցին առաջիկա (Շարունակությունը՝ 2-րդ էջում)

ԱՅՑ

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐԶԱՊԵՏԸ ԱՅՍՕՐ ՄԵԿՆԵՑ ԱՄՆ

Վրաստանի վարչապետ Իրակլի Դարիբաշվիլին այսօր՝ փետրվարի 22-ին, պաշտոնական այցով մեկնեց ԱՄՆ:

Այցը կտեսի փետրվարի 22-ից մինչև մարտի 1-ը: Այդ մասին հայտարարեց Իրակլի Դարիբաշվիլին, փետրվարի 20-ի կառավարության նիստում: Միաժամանակ վարչապետը նշեց, որ «Վրաստանի նոր կառավարության համար դա բարձր կարգի առաջին այցն է ԱՄՆ, եւ այդ այցի կարեւորությունը շատ մեծ է»: Վրաստանի վարչապետի գլխավորած պատվիրակության կազմում են Էկոնոմիկայի եւ կայուն զարգացման նախարար Գիորգի Կվիրիկաշվիլին, արտա-

քին գործերի նախարար Մայա Փանջիկիձեն, Եվրոպական եւ Եվրատլանտյան ինտեգրման պետնախարար Ալեքսի Պետրիաշվիլին, Համատեղ ներդրումային հիմնադրամի տնօրեն Գիորգի Բաջիաշվիլին, Ազգային ներդրումային գործակալության տնօրեն Գիորգի Պերտախան, «Վրացական երկաթուղու» գործադիր տնօրեն Մամուկա Բախտաձեն, պաշտոնական այլ անձինք:

ԷԿՈՆՈՄԻԿԱ

ԻՐԱԿԼԻ ԴԱՐԻԲԱՇՎԻԼԻ. «ՆՈՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՓԼՆԱՎՈՐ ԽՆԴԻՐԸ ԷԿՈՆՈՄԻԿԱՅԻ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴՆ Է»

Փետրվարի 18-ին Թբիլիսիի «Քորթիարդ Մարիոտ» հյուրանոցում, Արժույթի միջազգային հիմնադրամի եւ Համաշխարհային բանկի փորձագետների մասնակցությամբ, կայացավ Վրաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման կառավարության կողմից մշակված ռազմավարական ծրագրի քննարկումը: Միջոցառմանը ելույթ ունեցավ Վրաստանի վարչապետ Իրակլի Դարիբաշվիլին:

(Շարունակությունը՝ 2-րդ էջում)

Վարչապետի խոսքերով, նոր իշխանության գլխավոր մարտահրավերը երկրի տնտեսական զարգացումն ու առաջընթացն է, այն հաշվով, որպեսզի այն անմիջականորեն առնչվի յուրաքանչյուր քաղաքացու հետ: «Մեր այսօրվա հանդիպումը եւս մի միջոց է, որպեսզի քննարկենք երկրի տնտեսական զարգացման քաղաքականությունը: Մենք բազմիցս հայտարարել ենք, որ կառավարության կարեւորագույն առաջնահերթությունը տնտեսական վե-

ԳՈՐԾԱԴԻՐ

ՀՍՏԱԿԵՑՎԵՑԻՆ ԵՐԿՐԻ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ինչպես արդեն հաղորդել ենք, Վրաստանի կառավարությունը մշակել է երկրի ռազմավարական զարգացման նախագիծը:

Ինչպես նշեց ֆինանսների նախարար Նոդար Խաղոբիձե, այն հստակեցնում է երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման առաջնահերթությունները: Նախարարը քննադատեց տնտեսական հարցերով այն փորձագետներին, ովքեր գտնում են, որ այդ փաստաթղթում բերված են անիրատեսական թվեր: «Ռազմավարական փաստաթղթի հեղինակներն են Վրաստանի ֆինանսների եւ Էկոնոմիկայի նախարարությունների ներկայացուցիչներն ու փորձագետները: Աշխարհում ռազմավարության հիմնական մասն արդեն պատ-

կանի համար երկրում գործազրկությունը նվազեցվելու է մինչև 12 տոկոսը: «Մենք ունենք գործազրկության ցուցանիշը եւ այդ հարցի նկատմամբ մարդկանց վերաբերմունքի վերլուծությունը: Երկրի բնակչության կեսից ավելին իրեն համարում է գործազուրկ, եւ մասնավորապես 70 տոկոս են: Այդ հարցում իր վճռական խոսքը պետք է ասի մասնավոր հատվածը, որը եւ ստեղծելու է նոր աշխատատեղեր: Վստահեցնում են, որ գյուղատնտեսության զարգացմամբ արտահանման աջակցությամբ եւ փոքր ու միջին գործարարության զարգացմամբ, մենք կապահովենք գործազրկության մակարդակի նվազեցումը»,- հայտարարեց Խաղոբիձե:

ՀՈՎԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ - 145

ՀՈՎԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ ՈՒ ՎՐԱՅԻ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՎԻՐԱՅԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵԾԱՐԵՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ

Փետրվարի 19-ին քբիլիսահայ համայնքը, նախաձեռնությամբ Վիրահայոց թեմի «Հայարտուն» մշակութային կենտրոնի, արժանվույնս նշանավորեց Ամենայն հայոց բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանի ծննդյան 145-ամյակը: Միջոցառումներն սկսվեցին Թբիլիսիի Խոջիվանքի հայ գրողների եւ հասարակական գործիչների պանթեոնում, որտեղ ժողովներ դրվեցին համաձայնագրային տեղի շիրիմին, եւ կատարվեց հոգեհանգստյան կարգ: Թումանյա-

(Շարունակությունը՝ 4-րդ էջում)

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՆՑԿԱՑՎԵՆ ՀՈՒՆԻՍԻ 15-ԻՆ

Վրաստանի նախագահ Գիորգի Մարգվելաշվիլին, ելույթ ունենալով խորհրդարանում, հայտարարեց, որ երկրի քաղաքների ու շրջանների տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները կնշանակվեն հունիսի 15-ին:

Նախագահի խոսքերով, «տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններին քաղաքական ուժերի, դիտորդական առաքելությունների, ամբողջ հասարակության նախապատրաստվելու համար ժամանակ է անհրաժեշտ, այդ ընտրությունները կնշանակվեն այս տարվա հունիսի 15-ին»: «Համապատասխան կարգադրու-

թյունը եւ կատորագրեմ մոտ ժամանակներս այն բանից հետո, երբ խորհրդարանը կընդունի Ընտրական օրենսգրքը»,- ընդգծեց Գիորգի Մարգվելաշվիլին: Հիշենք, որ Վրաստանում տեղական ինքնակառավարման մարմինների նախորդ ընտրությունները տեղի են ունեցել 2010 թվականի մայիսի 21-ին:

ՎՐԱՍՏԱՆ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԿՊԱՀՂԱՆԻ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ԱԶԱՏ ԱՌԵՎՏՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՐԳԸ

Մաքսային միությանն անդամակցելուց հետո, Հայաստանը կշարունակի Վրաստանի հետ համագործակցել ազատ առևտրի պայմանագրի շրջանակներում:

Այդ մասին հայտարարեց Հայաստանի Էկոնոմիկայի փոխնախարար Գարեգին Մելքոնյանը: Նրա խոսքերով, մաքսային միության միությանը Վրաստանի հետ ունեն ազատ առևտրի մասին պայմանագիր:

Նույն կարծիքին է նաեւ Հայաստանի իշխող քաղաքական մեծամասնությունը, ըստ որի, Մաքսային միությանը Հայաստանի անդամակցության դեպքում, Վրաստանը կարող է ընդգրկվել:

(Շարունակությունը՝ 2-րդ էջում)

ԿԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ՕՐԱԿԱՐԳՈՒՄ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ ԿՆՈՋ ԴԵՐԻ ՀԱՐՅՆ Է

Փետրվարի 18-ին Հայաստանի Ազգային ժողովի փոխնախագահ Հերմինե Նաղդալյանը հայ եւ վրաց կին խորհրդարանականների հանդիպմանը վերաբերող օրակարգային ու կազմակերպչական հարցերը քննարկեց ԵԱՀԿ երեսնյան գրասենյակի ղեկավարի տեղակալ Ուլիյան Հենլոնի հետ:

Հանդիպումը նախատեսվում է անցկացնել մարտի վերջին, որի ընթացքում կքննարկվեն երկու երկրների գեոգրաֆիկ իրավիճակին, տարածաշրջանային ծրագրերին եւ հակամարտությունների կանխարգելման գործընթացին կանանց մասնակցությանը, ինչպես նաեւ խորհրդարանում կանանց դերին ու գործունեությանը վերաբերող հարցեր:

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ԶԵՎԱԶՄՓՈՎ ԵՎ ՆՈՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՄԲ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

ամենլիքները:

Երկրի նախագահը ելույթում ընդգծեց իշխանության ճյուղերի միջև իրավասությունների

բաշխման, քաղաքական հավասարակշռության ապահովման անհրաժեշտությունը:

Նախագահը անդրադարձավ նաև երկրի սոցիալ-տնտեսական ոլորտներում իրականաց-

վող բարեփոխումների հարցին: Գիորգի Մարգվելաշվիլու ելույթից հետո, սահմանված ընթացակարգի համաձայն, ելույթ ունեցան խորհրդարանական մեծամասնության եւ

փոքրամասնության լիդերները, խմբակցությունների ղեկավարները:

Վերջում նախագահը պատասխանեց պատգամավորների հարցերին:

ՆԱԽԱԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ԱՐԳԵԼԱԳԻԾԸ ՀԱՍՅՎՈՒՄ Է 50 ՏՈՎՈՍԻ

Փետրվարի 17-ին, «Վրացական երազանք» կոալիցիայի կենտրոնականում, կայացավ Վրաստանի վարչապետ Իրակլի Դարիբաշվիլու հանդիպումը խորհրդարանական մեծամասնության անդամների հետ:

Հանդիպմանը վարչապետը հանդես եկավ տեղական ինքնակառավարման ընտրություններում ինքնակառավարման քաղաքների քաղաքապետների ընտրության համար 50 տոկոսանոց արգելազօի հաստատման նա-

խաձեռնությամբ: Միաժամանակ, վարչապետի առաջարկությամբ, 50 տոկոսանոց արգելազօի է նախատեսվում նաև Վրաստանի մասշտաբով բոլոր մունիցիպալիտետների վարչությունների նախագահների ընտրու-

թյան համար: Նշենք, որ վարչապետի վերոնշյալ նախաձեռնությունը համահունչ է տեղական ինքնակառավարման ընտրությունների համար ընտրական օրենսդրության հստակեցման ուղղությամբ գործող միջկուսակցական խմբի կազմում գործող ոչ խորհրդարանական ընդդիմության, ոչ կառավարական կազմակերպությունների եւ միջազգային կազմակերպությունների պահանջին:

ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ՝ ԵՐԵՔ ՏՈՎՈՍԱՆՈՅ ԱՐԳԵԼԻ ՀԱՂՔԱԶԱՐՄԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ

Հատկացվեց ընտրություններին մասնակից կուսակցությունների ֆինանսավորման հարցը: Որպես փոխհատուցում՝ կես միլիոն լարի կատանան քաղաքական այն կուսակցությունները, ովքեր ընտրություններում կհաղթահարեն 3 տոկոսանոց արգելազօի:

Այդ մասին հայտնի դարձավ «Վրացական երազանք» խմբակցության քաղաքական խորհրդի փետրվարի 16-ի նիստի ավարտից հետո: Ինչպես հայտարարեց խորհրդարանական մեծա-

մասնության ներկայացուցիչ Ջվիաթ Զիծիգուրին, կուսակցությունները փոխհատուցում կատանան տեղական ինքնակառավարման ընտրություններում 3 տոկոսանոց արգելազօի հաղթահարման դեպքում: «Միաժամանակ, մշակվում են նոր տարբերակներ, թե ինչպես կարելի է բարելավել այն կուսակցությունների ներկայացուցչությունը, որոնք նախորդ ընտրություններում բարձր արդյունքների չեն հասել», - հայտարարեց Զիծիգուրին:

ԷԿՈՆՈՄԻԿԱ

ԻՐԱԿԼԻ ԴԱՐԻԲԱՇՎԻԼԻ. «ՆՈՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՆԴԻՐԸ ԷԿՈՆՈՄԻԿԱՅԻ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴՆ Է՝

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

րածնողի ապահովումն է», - հայտարարեց վարչապետը:

Իր ելույթում, Իրակլի Դարիբաշվիլին առանձնակի շեշտեց առողջ ֆինանսական քաղաքականության անցկացման անհրաժեշտությունը: Վարչապետի խոսքերով, կառավարության կողմից մշակված սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարությունը համընդգրկուն փաստաթուղթ է: «Ներկայումս էկոնոմիկայի նախարարությունում ընթացքի մեջ է բարեփոխումների ծրագրի մշակումը: Մենք հիմնել ենք ձեռներեցության զարգացման գործակալություն, որի նախատեսված է աջակցել փոքր գործարարության զարգացմանը, ծրագրեր, միջոցառումներ երկրի մրցունակության բարձրացման ուղղությամբ: Անց են կացվում նաև կենսաթոշակային

բարեփոխումներ: Քաղաքականության արդյունավետությանը հնարավոր է հասնել միայն մակրոտնտեսական կայունության պայմաններում: Ուստի, մենք մեծ նշանակություն ենք տալիս առողջ ֆինանսական քաղաքականության անցկացմանը», - հայտարարեց Իրակլի Դարիբաշվիլին:

Ըստ վարչապետի, Վրաստանի աշխարհագրական դիրքորոշումը չպետք է օգտագործվի միայն տարանցիկ փոխադրումների համար: Այն տարածաշրջանային առավել նշանակալից դեր պետք է կատարի:

Հանդիպմանը Վրաստանի կառավարության ղեկավարն անդրադարձավ նաև գյուղատնտես-

ական ենթակառուցվածքի թեմային մշելով, որ դրանք դեռևս շատ թույլ են: «Հարկ է զարգացնել ինչպես գյուղատնտեսական սկզբնական արտադրությունը, այնպես էլ՝ վերամշակման վերարտադրությունը: Ցավոք, այսօր միակ զարգացած են ոռոգման համակարգերը», - հայտարարեց վարչապետը:

Խոսելով միջազգային մրցունակության հարցի մասին Իրակլի Դարիբաշվիլին նշեց, որ երկրի էկոնոմիկան, այդ թվում նաև

մասնավոր հատվածը, դեռևս թույլ են լուրջ մրցակցություն ցուցաբերելու առումով: Հարցի կարգավորման համար, ըստ վարչապետի, գործադիրը ձեռնարկելու է կոնկրետ միջոցառումներ:

Հանրագումարելով թեման՝ Վրաստանի կառավարության ղեկավարը նշեց, որ գործադիր մարմինը շարունակելու է կարելու գույն բարեփոխումների իրականացումը եւ ձեռնամուխ է լինելու առավել ակտիվ տնտեսական քաղաքականության:

ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՆՑԿԱՑՎԵՑ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՇՆՈՐՀԱՆԴԵՍԸ

Փետրվարի 13-ին, Թբիլիսիում, Վրաստանի կառավարությունն անցկացրեց մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցերով ազգային ռազմավարության շնորհանդեսը:

Այդ ոլորտում երկրի կառավարության գործողությունների ծրագիրը նախատեսված է յոթ տարի ժամկետով: «Մարդու իրավունքների պաշտպանությունը Վրաստանի համար առաջնահերթային է, եւ կառավարությունը հնարավոր ամեն ինչ կանի ժողովրդավարական ինստիտուտների դիրքերի ամրացման համար», - շնորհանդեսին հայտարարեց Վրաստանի վարչապետ Իրակլի Դարիբաշվիլին:

Նրա խոսքերով, մոտ ժամանակներում ռազմավարությունը կներկայացվի կառավարության եւ խորհրդարանի հաստատմանը:

Վերոնշյալ փաստաթղթի մշակման ակտիվորեն ներգրավվել էին արտասահմանյան մեր բարեկամները եւ քաղաքացիական հասարակայնության լայն շրջանները: Մարդու իրավունքների պաշտպանության ռազմավարության ձեւավորումը այն գործընթացի մի մասն է, որն ուղղված է ժողովր-

դավարական ինստիտուտների գործունեության արդյունավետության բարձրացմանը», - նշեց Դարիբաշվիլին:

Վարչապետի խոսքերով, ազգային ռազմավարությունը ծրագրված է յոթ տարվա համար: «Այն կախված չի լինի քաղաքական ցիկլից: Այս որոշումը վկայում է այն մասին, որ մեր իշխանությունն աստիճանաբար վերացնում է հին համակարգը: Հետապու, քաղաքական ոչ մի կուսակցություն չի կարողանա խախտել մարդու իրավունքների եւ ազատության հիմնարար իր դրույթները», - նշեց կառավարության ղեկավարը:

ՎՐԱՍԱՆ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԿՊԱԶՊԱՆԻ ՎՐԱՍԱՆԻ ՀԵՏ ԱԶԱՏ ԱՌԵՎՏՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՐԳԸ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

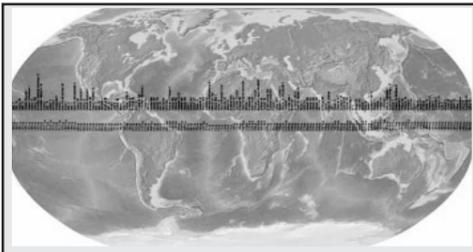
տանի հետ տնտեսական հարաբերություններում ոչինչ չի փոխվի: Այս մասին հայտարարեց Հայաստանի Ազգային ժողովի տնտեսական հարցերով մշտական հանձնաժողովի նա-

խագահ Վարդան Այվազյանը: Պատգամավորի խոսքով, Հայաստանը պետք է այնպես մաների, որ խնդիրներ չունենա Վրաստանի հետ: Այվազյանը հավելել է նաև, որ Հայաստանում կազմակերպվելու են լուսններ՝ կապված ՄՄ-ին ան-

դամակցելու գործընթացում ծագող խնդիրների հետ: Միջազգային փորձագետները եւս դրանց կազմակերպման հարցում աջակցություն կցուցաբերեն:

Հիշեցնենք, որ նախորդ տարվա սեպտեմբերի 3-ին Հայաս-

տանի նախագահ Սերժ Սարգսյանը Մոսկվա կատարած այցելության ժամանակ հայտարարել էր, որ երկիրը մտադիր է անդամակցել ՄՄ-ին, ինչի արդյունքում, ԵՄ հետ Ասոցիացման մասին համաձայնագիրը չի նախատրագրվել:

ՈՒԿՐԱԻՆԱ
ԿԻԵՎՈՒՄ ԲԱԽՈՒՄՆԵՐԸ
ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ ԵՆ

Փետրվարի 18-ին Ուկրաինայի մայրաքաղաքում իրավիճակի սրությունը հասավ կիզակետին: Ուկրաինայի քաղաքական ճգնաժամի կարգավորման աշխատանքային խմբի ներկայացուցիչները զանգվածային անկարգությունների մասնակիցներին կոչ արեցին հանձնել զենքը եւ ազատել գրաված շենքերը, հակառակ դեպքում, նրանք «խստորեն կպատժվեն օրենքով»: Թեպետ վերոնշյալ կոչը ոչ մի արձագանք չառաջացրեց:

Վերջին օրերին Կիևի կենտրոնում տեղի ունեցած բախումների եւ փոխհրաձգության հետեւանքով զոհվել է 80 քաղաքացի: Ուկրաինայի ՆԳ նախարարության մամուլի ծառայության վերջին տվյալների համաձայն, զանգվածային անկարգությունների ընթացքում իրավապահ մարմինների զոհված աշխատակիցների թիվը հասել է 16-ի: Մայրաքաղաքում բախումներ են սկսվել «Բերկուտ» հատուկ ստորաբաժանման աշխատակիցների եւ ցուցարարների միջև: Վերջիններս ծխամշուշ են առաջացնում հրկիզելով ավտոմոբիլային անվադողերը, իրապարակի վրա թանձր սեւ ծուխ է բարձրանում: Նրանք «Սոլոտովի կոկտեյլներ» ու քարասալիկներ են նետում կարգի պահպանների վրա:

Ի պատասխան իրավապահները կիրառում են լուսային ու աղմկահար նռնակներ եւ էլաստիկ գնդակներով հանդերձված փամփուշտներ:

Եվրոպացի միջնորդների, ընդդիմության ղեկավարների հետ հանդիպումից հետո, Ուկրաինայի նախագահ Վիկտոր Յանուկովիչը հայտարարեց, որ նախաձեռնում է վաղաժամկետ նախագահական ընտրություններ եւ վերադարձ 2004 թվականի սահմանադրությանը: Յանուկովիչը նաև խոսեց «ազգային վստահության կառավարության ձեւավորման մասին»:

Իր կողմից ուկրաինական ընդդիմությունն առաջարկել է օրենք ընդունել քրեական պատասխանատվությունից բողոքի ակցիաների մասնակիցներին ազատ արձակելու, ինչպես նաև նախկին վարչապետ Յուլյա Տիմոշենկոյին ազատելու մասին:

Փետրվարի 20-ին Ուկրաինայում սգո օր էր հայտարարված՝ ի հիշատակ Կիևում զանգվածային անկարգությունների ընթացքում զոհվածների:

ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԳՈՐԾՆԵՎԵՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՋՈՐԴ ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎԸ՝
ՊՐԱՅԱՅՈՒՄ

Արեւելյան գործընկերության հերթական գագաթաժողովը կկայանա ապրիլի 23-24-ին Պրահայում: Այս մասին հայտարարել է Չեխիայի արտաքին գործերի նախարարության ԱլԳ հարցերով հատուկ դեսպանորդ Պետեր Մարեշը: Գագաթաժողովին կնասնակցեն ԵՄ զխավոր դիվանագետ Քեթրին Էշթոնը, ԵՄ ընդլայնման եւ հարեւանության քաղաքականության հանձնակատար Շտեֆան Ֆյուլեն, Չեխիայի Հանրապետության նախագահը: Գագաթաժողովը նվիրված է 2009 թվականի Պրահայի գագաթաժողովի 5-րդ տարեդարձին:

Չեխիան հույս ունի, որ գագաթաժողովը նոր հնարավորություններ կստեղծի ԱլԳ երկարաժամկետ զարգացման հեռանկարների համար:

Շարքից շարք. Փաստեր եւ իրադարձություններ

ՀԱՂՈՐԳՈՒՄ ԵՆ «ՎՐԱՍՏԱՆԻ» ԵՎ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԸ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՐՅՈՎ ԵՆԿ ԿՈՄԻՍԱՐԸ ՎՐԱՍՏԱՆՈՒՄ

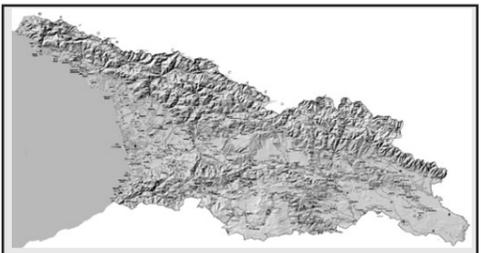
Պաշտոնական այցով Թբիլիսիում է գտնվում ազգային փոքրամասնությունների հարցով ԵԱԳԿ գերագույն կոմիսար Աստրիտ Թորսը:

Պաշտոնական այցով Թբիլիսիում է գտնվում Արժույթի միջազգային հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Մենո Շնեյլը եւ Համաշխարհային բանկի գործադիր տնօրեն Ֆրենկ Յիմսկերը: Այցի շրջանակներում, միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները հանդիպումներ ունեցան Վրաստանի վարչապետ Իրակլի Դարիբաշվիլու, ֆինանսների նախարար Նոդար Խաղոյրու եւ Ազգային բանկի նախագահ Գիորգի Քաղազիձեի հետ:

Այցի շրջանակներում, նա հանդիպումներ ունեցավ Վրաստանի նախագահ Գիորգի Մարգվելաշվիլու եւ վարչապետ Իրակլի Դարիբաշվիլու հետ: Գերագույն կոմիսարը հանդիպումներ անցկացրեց նաեւ արտաքին գործերի նախարարությունում ու ժողովրդական պաշտպանի գրասենյակում: Հանդիպումներում հիմնականում քննարկվեցին Եվրոպայի խորհրդին անդամակցության ժամանակ Վրաստանի ստանձնած պարտավորությունների կատարման ընթացքը: Կողմերը խոսեցին նաեւ Վրաստանում ազգային փոքրամասնությունների, հա-

կամարտության գոտիներում առկա իրավիճակի մասին: Ինչպես նշվեց հանդիպումներում, Վրաստանի ազգային փոքրամասնությունների առջեւ ծառայած գլխավոր հիմնախնդիրը լեզվի հարցն է: Մասնավորապես, նրանք չեն կարողանում մայրենի լեզվով ստանալ բավարար տեղեկատվություն եւ հաճախ ստիպված են լինում օգտվել ռուսալեզու եւ այլ լրատվամիջոցների ծառայություններից: Հիմնախնդրային է նաեւ մայրենի լեզվով կրթության եւ այդ սպա-

ԴՐԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆԸ

Պաշտոնական այցով Թբիլիսիում է գտնվում Արժույթի միջազգային հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Մենո Շնեյլը եւ Համաշխարհային բանկի գործադիր տնօրեն Ֆրենկ Յիմսկերը: Այցի շրջանակներում, միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները հանդիպումներ ունեցան Վրաստանի վարչապետ Իրակլի Դարիբաշվիլու, ֆինանսների նախարար Նոդար Խաղոյրու եւ Ազգային բանկի նախագահ Գիորգի Քաղազիձեի հետ:

Մենո Շնեյլը եւ Ֆրենկ Յիմսկերը բարձր գնահատական տվեցին Վրաստանի Ազգային բանկի անկախության մակարդակին, ինչպես նաեւ երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարությանը: Հանդիպումների ժամանակ, կողմերը քննարկեցին Վրաստանի եւ ֆինանսական վերոնշյալ կազմակերպությունների միջեւ համագործակցության հետ առնչվող հարցեր:

ԲԻԶՆԵՍԻ ՓԱԿՈՒՄԸ ԴՅՈՒՐԱՑՎԵԼ Է

Վրաստանում դյուրացվել է ինչպես գործարարության սկսելը, այնպես էլ դրա փակումը: Նման միտում է նախատեսված կառավարության կողմից մշակված սոցիալ-տնտեսական զարգացման «Վրաստան-2020» ռազմավարությունում: Ինչպես նշված է փաստաթղթում, բիզնեսի փակման դյուրացումն արտակարգ մշակակություն ունի մասնավոր հատվածի արդյունավետության բարձրացման համար, քանի որ դա դյուրացնում է նվազ արդյունավետ ոլորտից բարձր արդյունավետության ոլորտ ընկերությունների անցումը եւ, հետեւաբար, նպաստում դրանց հզորացմանն ու մրցունակության բարձրացմանը:

Միաժամանակ, կառավարությունը շարունակում է աշխատանքը բիզնեսի փակման մասին օրենսդրության եւ կատարման մեխանիզմների կատարելագործման շուրջ:

ՀԻՄՆՎՈՒՄ Է ԳՅՈՒՐԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏԱԴԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Վրաստանի կառավարությունը որոշում է ընդունել հիմնել գյուղատնտեսական գիտահետազոտական կենտրոն: Նախկին վարչապետ Բիժինա Իվանիշվիլին գիտահետազոտական կենտրոնին է փոխանցել Ջիխաուրիի տնկարանային տնտեսությունը:

Վրաստանի գյուղատնտեսության նախարար Շավլա Փիփիայի հայտարարությամբ, կենտրոնի հիմնումը կնպաստի երկրում գյուղատնտեսության զարգացմանը: «Կենտրոնը նաեւ կօգնի լուծել ոլորտում առկա հիմնախնդիրները, կաջակցի նոր տեխնոլոգիաների ներդրմանը, թույլ կտա հստակորեն գնահատել հնարավորությունները եւ փոխանցել կուտակված փորձերը»,- հայտարարեց Փիփիան:

ՀԻՆԳ ՏԱՐՎԱ ԱԶՍԱԶՐԿՈՒՄ ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ

Վրաստանի նախկին վարչապետ Վանո Մերաբիշվիլին դատապարտվել է 5 տարվա ազատազրկման: Դատավճիռը փետրվարի 17-ին կայացվել է Քութայիսիի քաղաքային դատարանի կողմից: Նույն այդ գործով Կախեթի նախկին նահանգապետ Զուրաբ Ճիաբերաշվիլին դատապարտվել է 50 հազար լարիի չափով տուգանքի: Նա դատավճիռը համարում է անօրինական եւ մտադիր է բողոքարկել այն:

Ճիաբերաշվիլին եւ Մերաբիշվիլին մեղադրվում էին երեք հողավճով: Դատախազությունը նրանց մեղադրում է ընտրողներին կաշառելու, պետական միջոցները վատնելու եւ յուրացնելու, ինչպես նաեւ պաշտոնական լիազորությունները չարաշահելու մեջ: Բացի այդ, Մերաբիշվիլին մեղադրվում է նաեւ Կվարիաթի գյուղում ամառանոցի ապօրինի յուրացման մեջ:

ԸՆԳՈՒՆՎԵՑ ՀԱՄԱՏԵՂ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վրաստանի, Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարներ Մայա Փանջիկիձեն, Ահմեդ Դավութօղլուն եւ Էլմար Մամեդյարովը փետրվարի 19-ին, Գյանջայում տեղի ունեցած հանդիպման արդյունքներով, ընդունեցին համատեղ հայտարարություն:

Հայտարարության մեջ ընդգծվել է տարածաշրջանային համագործակցության կարևորությունը: Նրանք նշել են համատեղ էներգետիկական եւ տրանսպորտային նախագծերի հաջողությամբ իրականացման կարևորությունը: Նախարարները պատրաստակամություն են հայտնել սկսել Վրաստանի, Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի նախագահների հանդիպման կազմակերպումը: Որոշվել է նաեւ ԱԳՆ ղեկավարների եռակողմ ձեռնարկով մասնակցորդ հանդիպումն անցկացնել 2014 թ., Թուրքիայում:

Նախարարներն արտահայտվել են տարածաշրջանում առկա չլուծված հակամարտությունների կարգավորման օգտին, որոնք խախտում են Հարավային Կովկասում քաղաքական եւ տնտեսա-

ԳՅՈՒՐԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԵՑ ԳՅՈՒՐԻ ԱԶՎԱՑՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Վրաստանի կառավարությունը հաստատեց գյուղին աջակցության 50 միլիոն լարի հատկացնելու ծրագիրը:

Այդ մասին փետրվարի 20-ին կառավարության նիստի ավարտից հետո հայտարարեց Վրաստանի տարածաշրջանային զարգացման եւ ենթակառուցների նախարար Դավիթ Նարմանիան:

Նրա խոսքերով, ծրագրի համաձայն, բոլոր մունիցիպալիտետների բոլոր գյուղերին կհատկացվի որոշակի գումար, որի մեծությունը կախված է բնակավայրի բնակիչների քանակից: Գումարն օգտագործվելու է տարբեր տեսակի ենթակառուցային նախագծերի իրականացման համար:

Խոսքը հիմնականում վերաբերում է ջրամատակարարման, ճանապարհների բարելավման, մանկապարտեզների եւ այլ սոցիալական օբյեկտների վերանորոգման աշխատանքների ֆինանսավորմանը:

«Մենք գյուղի բնակիչներին կոչ ենք անում ակտիվորեն ներգրավվել այդ գործընթացին, այն հաշվով, որ իրականում ֆինանսավորվեն այն նախագծերը, որոնք հիմնախնդրային են: Իսկ դրանց ընտրության համար նրանց ակտիվությունը կարևոր նշանակություն ունի»,- հայտարարեց Դավիթ Նարմանիան:

Նրա խոսքերով, գյուղական ժողովների անցկացումից հետո, նախարարությունը կհանրագումարի ստացված տեղեկատվությունը եւ, ելնելով դրանից, կորոշվի կոնկրետ մունիցիպալիտետին եւ գյուղին հատկացվող գումարի մեծությունը:

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՄ ՈՒՍՈՒՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅՆ ԿԵՐԿԱՐԱԶԳՎԻ

Վրաստանի դպրոցներում դասարանների աշակերտների թիվը կկրճատվի: Այդ մասին փետրվարի 13-ին, կառավարության նիստի ավարտից հետո, հայտարարեց Վրաստանի կրթության եւ գիտության նախարար Թամար Սանիկիձեն եւ հավելեց, որ դա ծրագրվում է իրականացնել նոր ուսումնական տարում:

Նախարարի պարզաբանմամբ, դասարաններում աշակերտների թվի նվազումը նպաստելու է դասավանդման որակի բարձրացմանը: Թամար Սանիկիձեի խոսքերով, ներկա դրությամբ, դասարանում աշակերտների առավելագույն քանակը կազմում է 30, իսկ նախատեսված ծրագրի համաձայն, այն նվազեցվելու է մին-

չեւ 25-ը: Բացի այդ, ինչպես հայտարարեց կրթության նախարարը, ներկայումս գերատեսչությունում աշխատանքներ են տարվում նաեւ ուսումնական գործընթացի երկարաձգման ուղղությամբ:

ՆՈՐԱՄՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ՝ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

Քննությունների ազգային կենտրոնի ղեկավար Մայա Միմինոշվիլու հայտարարությամբ, Միասնական ազգային քննություններում նախատեսված են մի շարք նորամուծություններ:

Մասնավորապես, արգելազիծը 20-ից հասցվելու է 23 միավորի, հետեւաբար դիմորդը հավաքելու է առնվազն 24 միավոր, որպեսզի շարունակի մասնակցությունը մրցույթին: Ըստ Միմինոշվիլու, սույն փոփոխությունը բացառելու է առարկայի պատահական շրջագծման միջոցով արգելազիծի հաղթահարման փաստերը: «Ընդհանուր ունակությունների հատվածում, նախատեսված չորս պատասխանների փոխարեն, դիմորդներին կառաջարկվի 5 պատասխան: Մշակվել է նաեւ նվազագույն արգելազիծը, արգելազիծի հաղթահարման նոր մոտեցումը: Մասնավորապես, դիմորդների ընտրությունը կկատարվի՝ նաեւ ելնելով նրանից, թե պատասխանների տարբեր վարկածներում քանի միավոր նրանք կհավաքեն: Փոփոխությունների արդյունքում, արգելազիծի հաղթահարման հնարավորություն կունենան նաեւ այն դիմորդները, ովքեր, կատարելով համեմատաբար բարդ տարբերակ, չեն հաղթահարել իմացության նվազագույն արգելազիծը, սակայն ստացած միավորով մոտ են դրան»,- հայտարարեց Միմինոշվիլին:

Ինչ վերաբերում է ընտրական առարկաներին, ապա դրանց կավելացվի եւս մեկը՝ արվեստը: Այսպիսով, ընտրական առարկաների թիվը 7-ից կհասցվի 8-ի»,- նշեց Մայա Միմինոշվիլին:

Նրա խոսքերով, արվեստը ուսումնական ծրագրում կներառվի որպես պարտադիր առարկա: Մայա Միմինոշվիլու խոսքերով, 2014 թվականի ազգային քննություններում ավելացվում է օտար լեզվով տեքստի ունկնդրման առաջադրանքը: Այդ առաջադրանքը կատարելու են բոլոր այն դիմորդները, ովքեր քննություն են հանձնում օտար լեզվից: Միասնական ազգային քննությունների համար դիմորդների գրանցումը կսկսվի փետրվարի 20-ին եւ կշարունակվի մինչեւ մարտի 21-ը:

Ինչ վերաբերում է ավարտական քննություններին, ապա 12-րդ դասարանցիները մայիսին կհանձնեն չորս քննություն՝ վրաց լեզու, պատմություն, օտար լեզու եւ մաթեմատիկա: Իսկ 11-րդ դասարանցիները հունիսին կհանձնեն քննություններ ֆիզիկայից, քիմիայից, կենսաբանությունից եւ աշխարհագրությունից»,- նշեց Մայա Միմինոշվիլին:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ ՈՒ ՎՐԱՅ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՎԻՐԱՅԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵԾԱՐԵՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

Մի հայ գրականության և պատմության մեջ ունեցած դերի մասին խոսքով հանդես եկավ «Կամուրջ» տարեգրքի գլխավոր խմբագիր, բանաստեղծուհի Անահիտ Բոստանջյանը: Ըստ իր նախածեռնած գրքավիրատվության ավանդույթի, նա հավաքվածներին նվիրեց 145 գիրք (իր և իր հրատարակած գրքերից) ի նշանավորումն Մեծն բանաստեղծի 145-ամյակի՝ «Դու՛ մեկը 145-նվիրառուից մակագրությամբ»:

Ապա «Հայարտուն» կենտրոնում կայացավ գրական-երաժշտական երեկո՝ ըստ «Հայարտան» ղեկավար Լեւոն Չիդիկյանի

սցենարի: Երեկոյին ելույթներ ունեցան Վրաստանի հայ գրողների «Վերնատուն» միության նախագահ ժողովուրդային Սնիսյանը, Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Տեր Վազգեն եպիսկոպոս Սիրզախանյանը: Իսկ բանաստեղծ-թարգմանիչ Գիվի Շահնազարը ընթերցեց թուրքական լեզվով գրված գրքերից իր վրացերեն թարգմանությունները:

Հովհաննես Թումանյանի ծննդյան օրվա առթիվ ծեր ուշադրության ենք ներկայացնում (կրճատումներով) վիրահայ անվանի գրող Սուրեն Ավչյանի՝ «Գրական ակնարկներ» գրքից (Թբիլիսի, «Մերանի» հրատարակչություն, 1978) Հովհաննես Թումանյանի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ գրված «Հովհաննես Թումանյանն ու վրաց իրականությունը» ակնարկը:

Հայ գրականության խոշորագույն ներկայացուցիչ, հայրենախոս ու սրտագետ բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանն իր կյանքի ու ստեղծագործության բազմակողմանի ու ամուր թելերով է կապված Վրաստանի և ընդհանրապես վրաց իրականության հետ:

Դեռեւս տասնչորս տարեկան էր Թումանյանը, երբ Լոռվա կուսական լեռներից իջավ, հայրենի Դսեղից հեռացավ և ուսում ստանալու ու «աշխարհ մտնելու» բուռն փափագով առաջին անգամ ոտք դրեց Թիֆլիս:

Վրաստանի մայրաքաղաքն իր եռուզեռով և արտակարգ կենսուրախությամբ զմայլեցրեց պատանի Թումանյանին, որն այդ մասին հետագայում գրում էր.

«Թիֆլիզը: Բայց իհն Թիֆլիզը: Են մի առանձին յուրահատուկ աշխարհ էր, որի մեջ եկել-միացել էին կովկասյան ժողովուրդներն ամենքն իրենց առանձնահատուկ կյանքով ու երանգով և հորինել էին ազգերի մի վերին աստիճանի գրավիչ ու հետաքրքրական խառնուրդ ու կյանք...»

Եվ որովհետեւ էլ կյանքին տոն տվող վրացական անհոգ ու զվարթ ոգին էր, էլ պատճառով էլ իհն Թիֆլիզը իրար խորք տարրերի էթնոգրաֆիական մի ժողովածու չէր հանդիսանում, այլ մի ուրախ հարսանքատուն, ուր հրավիրված էին Կովկասի բոլոր ազգերն ու ցեղերը թե՛ քաշելու»:

Դա, իհարկե, առաջին և ամենաուժեղ տպավորությունն էր, որ Թիֆլիսը գործեց նորեկ Թումանյանի վրա, և նա ընդմիշտ մնաց Թբիլիսիում: Հյուրընկալ Թբիլիսին լայն էր բացել իր դռները «բոլոր ազգերի և ցեղերի» առջեւ, և այդ ինտերնացիոնալ բնույթի քաղաքում եռում էր մշակութային կյանքը, ուր պետք է գարգանար ի վերուստ բանաստեղծ ծնված Թումանյանի տաղանդը:

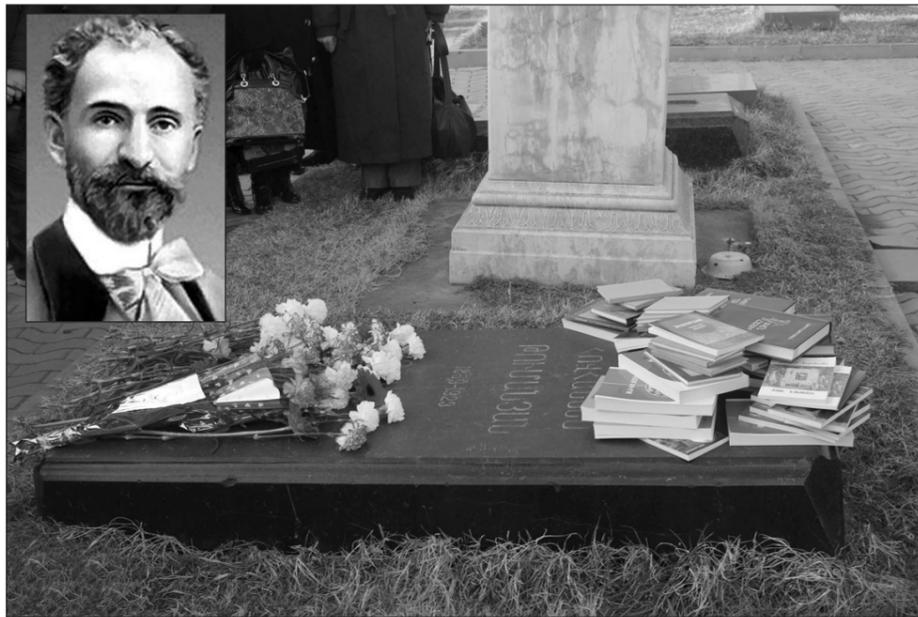
Եվ այդ տաղանդը հենց սկզբից ակնառու դարձավ ոչ միայն հայ, այլև վրաց մտավորականության և մամուլի համար, որը սիրով և հարգանքով արտահայտվեց տակավին երիտասարդ Թումանյանի մասին, երբ վերջինս 1893 թվականին, 24 տարեկան հասակում, ելույթ ունեցավ վրաց ռոմանտիկական պոեզիայի կարկառուն ներկայացուցիչ Նիկոլոզ Բարաթաշվիլու դին Քանձակից Թիֆլիս տեղափոխելու ժամանակ, Դիդուբեի պանթեոնում, մեծ պոետին նվիրված իր սեփական բանաստեղծությամբ՝ «Բարաթաշվիլու դամբանի վրա», որն առաջին անգամ տպագրվեց Ավետիք Արախանյանի «Մուրճ» ամսագրում: Այդ բանաստեղծությունը խորունկ սիրով, երախտանքով ընդունվեց վրաց հասարակայնության կողմից: Իլիա Ճավճավաձեի «Իվերիա» օրաթերթն իր 1893թ. 86-րդ և Գիորգի Օերեթելու «Կվալի» շաբաթաթերթն իր 1893 թ. 18-րդ համարում տպագրեցին Հովհաննես Թումանյանի բանաստեղծության բառացի թարգմանությունը:

Հովհաննես Թումանյանի ելույթը Բարաթաշվիլու շիրմի մոտ՝ առաջին քայլն էր վրաց իրականությանը մերձեցնելու, նրա անունը վրացական մամուլում հնչելու տեսակետից:

Ըստ երեւույթին, Թումանյանը սիրել է բարձր էլ գնահատել Բարաթաշվիլու խոնավահույզ մտքի համարձակ թռիչքներն ու սլացունները, փիլիսոփայական մտորումները, և ահա հետագայում Թումանյանը, անդրադառնալով Բարաթաշվիլուն, հայերեն է թարգմանում նրա հայտնի «Մտորումը Քրոնի մասին» բանաստեղծությունը:

1899 թվականին «Իվերիա» թերթը տպագրեց Հովհաննես Թումանյանի երկու բանաստեղծությունը՝ «Երգչի վրեժը» և «X-ին» վրաց բանաստեղծ Իոսեբ Բաքրաձեի թարգմանությամբ: Այնուհետև Թումանյանը հետգրեց Իոսեբ Բաքրաձեի «Երգչի վրեժը» և «X-ին» վրաց բանաստեղծ Իոսեբ Բաքրաձեի թարգմանությամբ: Այնուհետև Թումանյանը հետգրեց Իոսեբ Բաքրաձեի «Երգչի վրեժը» և «X-ին» վրաց բանաստեղծ Իոսեբ Բաքրաձեի թարգմանությամբ:

տեղծությունը՝ «Երգչի վրեժը» և «X-ին» վրաց բանաստեղծ Իոսեբ Բաքրաձեի թարգմանությամբ: Այնուհետև Թումանյանը հետգրեց Իոսեբ Բաքրաձեի «Երգչի վրեժը» և «X-ին» վրաց բանաստեղծ Իոսեբ Բաքրաձեի թարգմանությամբ:

հետև ընդհուպ մոտենում է վրաց գրական շրջաններին, գրողներին, խմբագրություններին, ում հետ շփվելով՝ աշխատում է ստեղծել հայ-վրացական բարեկամական ջերմ մթնոլորտ:

Հումանիստ բանաստեղծն անկեղծությամբ սիրում է Վրաստանը, նրա գեղատեսիլ բնությունը, մանավանդ 1902 թվին հանգստանալով և բուժվելով Աբասթուանում, զմայլվեց բնության հրաշալի տեսարաններով, սիրեց վրաց մարդուն և գրողին, այնպես սիրեց, որ բանաստեղծ Սիկր Փաշալիշվիլուն գրած նամակում տվեց հետևյալ բնութագրերը. «Ինքը վրացին պոետ է, իսկ վրացական պոետը - էլ կրկնակի պոետ է»:

1907 թվականին Հովհաննես Թումանյանն իրեն հատուկ վարպետությամբ և հարգանքով թարգմանեց վրաց մեծ բանաստեղծ Իլիա Ճավճավաձեի երկու բանաստեղծությունը՝ «Էլեգիա» և «Գարուն»:

Նուրբ ճաշակի տեր բանաստեղծն այնպիսի գործեր էր ընտրել թարգմանության համար, որոնք անմիջականորեն արձագանքում էին հայ հայրենաբաղձ ընթերցողի հոգու և մտքի ցանկությանը:

1911 թվականին Անաստասիա Թումանյան-Օերեթելու «Ջեջիլի» («Արտ») մանկական ամսագրում լույս տեսավ Հովհաննես Թումանյանի հանրածանոթ «Բարեկենդանը» Ղազարոս Կարապետյանի թարգմանությամբ:

Հովհաննես Թումանյանի մտերմությունն ու բարեկամությունը վրաց գրողների հետ է՛լ ավելի ուժեղացավ 1914 թվականին, երբ հենց իր՝ Հովհաննես Թումանյանի և մեր անվանի նկարիչ ու գրող Գեորգ Բաշինջադյանի նախածնունդով, Հայ գրողների կովկասյան ընկերությունն արձան կանգնեցրեց անմահ Սայաթ-Նովայի շիրմին: Այդ համաժողովրդական մեծ հանդեսին (որին, իմիջայրոց, ներկա ենք եղել) Սայաթ-Նովայանցի ընկերության պատճառ հանդիսացավ ամրապնդելու հայ, վրաց և ադրբեջանցի ժողովուրդների բարեկամական կապը:

Այդ օրը Թումանյանն է՛լ ավելի մոտիկից շփվեց վրաց գրողների, գրականագետների և հասարակական գործիչների՝ Իոսեբ Ինեղաշվիլու, Իլիա Նակաշիձեի, Նիկո Նակաշիձեի, Կոտե Մաղաշվիլու և մանավանդ

երիտասարդ բանաստեղծ Իոսեբ Գրիշաշվիլու (հետագայում՝ Վրաց, ԽՍՀ ժողովրդական պոետ, ակադեմիկոս) հետ, որը մի

քանի տարի հետո գրեց հոյակապ մենագրություն Սայաթ-Նովայի մասին՝ 1918 թվականին հրատարակելով այն Սայաթ-Նովայի վրացական տաղերի հետ միասին և ապա դարձավ Հովհաննես Թումանյանի երկերի հայերենից վրացերեն լավագույն թարգմանիչն ու պրոպագանդիստը վրաց իրականության մեջ:

Հովհաննես Թումանյանը, բացի մեծ բանաստեղծ և աշխատակալ ստեղծագործող լինելուց, նաև խոշոր հասարակական գործիչ էր, հեռատես և ճիշտ կողմնորոշվող, ժողովուրդների միջև եղբայրական սիրո, համերաշխության և հաշտության համար խիզախ պայքարող մուսուլմաններից մեկը, որը դեռևս 1905-1906 թթ. հայ-ադրբեջանական չարամտորեն կազմակերպված ընդհատումների ժամանակ անվախ շրջում էր ամեն տեղ սպիտակ դրոշմ ձեռքին, և հաշտության կոչ անում:

Այդ մարդասիրական ոգին ոչ միայն միշտ արթուն մնաց Թումանյանի մեջ, այլև գնալով է՛լ ավելի խորացավ և, երբ հետագա քաղաքական սուր իրադարձությունները իրենց ջրապտույտի մեջ առան հռչակավոր պոետին, Թումանյանը, երբեք չկորցնելով իր հավասարակշռությունը, միշտ խելացի ելույթներ է ունեցել այս կամ այն օրվա հրատապ հարցի շուրջ: Այդ են ապացուցում 1917-1918 թթ. նրա ջերմ, բովանդակալից դիմումները վրաց ժողովուրդին, մի շարք հոդվածները՝ անդրկովկասյան ժողովուրդների բարեկամության, նրանց գալիք լավ օրերի մասին:

Թումանյանն այդ նույն քաղաքականությունը շարունակեց նաև 1918-1920 թվականներին և անարգանքի սյունին գամեց ժողովրդի թշնամի այն կուսակցություններին ու մարդկանց, որոնք սրում էին հայ-վրացական փոխհարաբերությունները:

Հովհաննես Թումանյանի խոսքն ու գործը մեկ լինելով՝ հրապարակախոսության հետ միասին գեղարվեստական երկի ուժով նույնպես պայքարում էր մեր ժողովուրդների միաբանության, նրանց բարօրության և գալիք պայծառ օրերի համար:

Տասնյակ տարիների ընթացքում Թումանյանի պայքարը շովինիզմի, նացիոնալիզմի և ամեն տեսակ մարդատյաց տականքների դեմ, նրա դեմոկրատական, հու-

մանիստական հայացքները, հսկայական հեղինակություն ստեղծեցին բանաստեղծի համար:

Ահա թե ինչու, 1919 թվականին Թումանյանի ծննդյան 50-ամյա հոբելյանը վերածվեց ժողովուրդների բարեկամական ցույցի և հայ, վրացի, ռուս, ադրբեջանցի առաջավոր մարդիկ Հովհաննես Թումանյանին հայտարարեցին ժողովուրդների եղբայրության դրոշակակիրը:

1923 թ. վրաց ժողովուրդն անկեղծությամբ և հարազատի ցավով կիսեց Հովհաննես Թումանյանի վաղաժամ մահով հայ ժողովրդին հասած մեծ վիշտը:

Վրաց մամուլը՝ «Կոմունիստին», «Մուշան», «Տրիբունան» և մյուս պարբերականները, բազմաթիվ հոդվածներ նվիրեցին Թումանյանին, խորապես ավստացին նրա անժամանակ կորուստը:

1924 թ. վրացերեն առանձին գրքով լույս տեսավ Թումանյանի ընտիր երկերի ժողովածուն՝ տաղանդավոր բանաստեղծ Իոսեբ Գրիշաշվիլու հոյակապ թարգմանությամբ, առաջաբանով և Հովհաննես Թումանյանին նվիրված բանաստեղծությամբ:

Այդ գրքի շնորհիվ, Հովհաննես Թումանյանի բանաստեղծությունների հետ միասին, վրաց ընթերցողին անչափ սիրելի դարձան նաև «Շունն ու կատուն», «Փարվանան», «Մի կաթիլ մեղր», «Անուշը», «Գիքորը» և Թումանյանի մի շարք այլ չափածո ու արձակ գործերը:

Վրաց գրողներից Հովհաննես Թումանյանին սրտառու բանաստեղծություններ են նվիրել Իոսեբ Գրիշաշվիլին, Ալեքսանդրե Աբաշելին, պոետ-ակադեմիկոս Գիորգի Լեոնիձեն, Պաոլո Իաշվիլին, որը հայերեն թարգմանել է Գուրգեն Մահարին, Տիգրան Տաթևյանը, հայերեն թարգմանությունը՝ Վաղարշակ Նորենցի, Սիմոն Չիքովանին, Սիկր Փաշալիշվիլին, Վատ Գորգաձեն, Սիոսիտյանը և ուրիշներ:

Թումանյանի գրվածքների վրացերեն թարգմանությունները մտել են վրացական դասագրքերում, զանազան ժողովածուներում, օրացույցներում:

Համամարդկային զգացմունքների տեր բանաստեղծը միեւնույն ջերմությամբ բարեկամություն էր անում հայ, վրացի, ռուս, ադրբեջանցի, ուկրաինացի և այլազգի գրողների հետ, անդադաճաճ բարեկամ էր տարիքով իրենցից կրտսեր (Ի.Գրիշաշվիլի, Գ.Լեոնիձե, Տ.Տաթևյան, Պ.Իաշվիլի, Պախարե) գրողների ու արվեստագետների:

Նրա «Վերնատան» մուտքը միշտ բաց էր բոլոր այն գրողների համար, որոնք միշտ լիցքավորված էին դուրս գալիս բարի, կենսուրախ, իմաստուն տանտիրոջ-բանաստեղծի ընդունելությունից և գրույցից հետո:

Պոետ-ակադեմիկոս և բանասեր Գիորգի Լեոնիձեն իր հոդվածներից մեկում գրում է.

«Հայ մեծ բանաստեղծը խոր սիրով էր վերաբերվում բոլոր ժողովուրդներին: Նա Անդրկովկասյան ժողովուրդների բարեկամության եռանդուն գործիչ էր, հատկապես անսահման և նուրբ սիրով էր սիրում նա Վրաստանն ու վրաց ժողովրդին»: Թումանյանն ասում էր. «Ես առանձնապես շատ եմ սիրում եղբայրական վրաց ժողովրդին: Այս ժողովրդի հետ եմ անցկացրել կյանքիս մեծ մասը, այս ժողովրդի հետ եմ կապված ամուր և անսասան կապով»: Նա սիրում էր Վրաստանը, նրա ժողովրդին, նրա մշակույթը, նրա գրականությունը, նրա հուսովակները, Բարաթաշվիլուն... «Սրտանց ցանկանում եմ, որ ականատես դառնանք հայրենիքի մոտալուտ բախտավորությանը»:

Եվ իրա՛վ, այդ «մոտալուտ բախտավորությամբ» ապրեցին և հայրենիքի նորոգ կյանքի համար սկսեցին ստեղծագործել վրաց գրողներն ու արվեստագետները, վրաց աշխատավորությունը, վրաց ժողովուրդն ընդհանրապես, որոնք երբեք չեն մոռանում տասնյակ տարիներ իրենց հետ ձեռք-ձեռքի Վրաստանի հողում հանգչող հայ ժողովրդի հանձարեղ բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանին: